

НАУЧНО ДРУШТВО ЗА НЕГОВАЊЕ
И ПРОУЧАВАЊЕ СРПСКОГ ЈЕЗИКА
БЕОГРАД

СТУДИЈЕ СРПСКЕ И СЛОВЕНСКЕ
Серија I, год. IV

ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ
У БЕОГРАДУ
КАТЕДРА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
У НИКШИЋУ
КАТЕДРА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК

СРПСКИ ЈЕЗИК

IV/1-2

ЈОВАНКА РАДИЋ (Јагодина)

О ТВОРБЕНОЈ СТРУКТУРИ ЕТНИКА (на примерима из централне Србије)

У раду се анализирају етници са подручја Јагодине (беличка област), које сам прикупила на терену, бележећи их у самом селу, или у њему суседним селима. При томе се прати и стање на ширем подручју, са неједнаким бројем, примера.¹ Полазиште у анализи је тип структуре ојконима од кога је етник изведен.² Када је у питању однос ојконим : етник и дистрибуција суфикса којима се творе етници, у досадашњим радовима који се баве етницима углавном се водило рачуна о гласовима којима се завршава морфолошка основа ојконима и о појавама на морфемском споју (исп. Пешикан 1958, Бабић 1976,³ Бјелановић 1978). При том се није дубље залазило у дотопономастичко значење и творбену структуру ојконима, који такође могу одредити лик етника. Ми ћемо етнике посматрати као готове, из прошлости наслеђене и устаљене облике на одређеном простору, који нису склони променама по принципима „логичности“ на које се ослања савремени корисник српског језика.⁴ Дакле, настојаћемо да установимо путеве настанка етника и њихову условљеност творбеном

¹ Сви етници из Левча пописани су у монографији о левачком говору (Симић 1972: 502-508). Мањ је број етника из Ресаве (шире познати, или дати према Пецо-Милановић 1968).

² Основне тезе из овога рада садржане су у мојој докторској дисертацији *Микрошопонијума беличког краја*, одбрањеној на Филозофском факултету у Нишу 1999. године.

³ Аутор даје и осврт на пређашње радове о овој језичкој категорији.

⁴ Сматрамо да посматрање етника на синхроној равни (исп. Бабић 1976, Бјелановић 1978) има значаја пре свега за њихову наддијалекатску употребу, а да такви приступи не могу дати одговор на питања везана за настанак етника на конкретном простору, као и за условљености дистрибуције морфема за њихову творбу.

структуром ојконима. Лик етника, судећи по нашој грађи, могу условити и неки екстралингвистички чиниоци, које свакако није увек могуће сагледати, посебно ако се анализа спроводи без ослоња на језичке појаве у оквиру географски целовите области, али и без ослоња на поједине екстралингвистичке датости. У анализу ћемо, поред наведених критерија, укључити и однос етник : ктетик.

У структури беличких етника, у односу према ојкониму, уочавају се неколика типа:

1.0. Мањи број ојконима, антропонимског или етничког порекла, изведених суфиском *-(а)ц* облички се подудара са именом свог мушког житеља.⁵ Реч је о појави безафиксалног извођења етника. Дистинкција мушки етник : ојконим постиже се акцентом, при чему етници увек имају дугоузлазни акценат на претпоследњем слогу: *Дражмиро̀вац* (: *Дра̀жмировац*), *Сиоко̀вац* (ретко *Сиоковча̀нин*: *Сиоковац*), *Шанџаро̀вац* (: *Шант(а)ровац*), *Шуљко̀вац* (ретко *Шуљковча̀нин*: *Шуљковац*). Женски етници се граде од придева из творбене основе ојконима⁶ моционим суфиксом *-ка*: *Дражмиро̀вка*, *Сиоко̀вка* (поред *Сиоковча̀нка*), *Шанџаро̀вка*, *Шуљко̀вка*. Исп. у Левчу *Брајно̀вац* (али *Брајно̀вча̀нка* : *Брајновац*), *Вукмано̀вац*, *Вукмано̀вка* (: *Вукмановац*), *Драгошѐвац* (!/*Драгошѐвча̀нин*), *Драгошѐвка* (! *Драгошѐвча̀нка* : *Драгошѐвац* / *Дра̀гошевац*), *Мед(о)̀евац* (!/*Медоевчанин*), *Медџѐвка* (! *Медоевчанка* : *Медоевац* / *Мџедевац*),⁷ *Пајко̀вац*, (али *Пајко̀вча̀нка* : *Пајковац*), као и *Бусило̀вац*, *Бусило̀вка* (: *Бусиловац*), *Петро̀вац*, *Петро̀вка* (: *Петр(а)ковац*), *Смило̀вац*, *Смило̀вка* (: *Смиловац*) у околини Параћина.⁸ Ктетик је у свим случајевима изведен од граматичке основе ојконима (односно од м. етника) придевским суфиксом *-ски*: *дражмировачки*, *сиоковачки*, *шанџаровачки*, *шуљковачки*, уз гласовна упрошћавања на морфемском споју. Акценти ових етника исти су као акценти етника изведених суфиксом *-(а)ц* од ојконима другачије структуре (в. 2.0.).

2.0. Суфиксом *-(а)ц* (ж. р. *-ка*, ктетик на *-ски*) се претежно граде етници од ојконима неатропонимског порекла, са следећим структурним обележјима:

⁵ У сличном се светлу могу посматрати етници типа *Реча̀нин* (: *Реча̀не*, село у Левчу).

⁶ У синхронном приступу творби етника овакав тип основе се обично назива „окрвљена основа“ (исп. Бабић 1976, Бјелановић 1978).

⁷ У селима из доњег тока Лугомира (Драгошевац, Медојевац, Коларе) бележила сам само облике *Медџѐвац*, *Медџѐвка* (: *Мџедевац*), као и *Драгошѐвац*, *Драгошѐвка* (Радић 1986: 534). Облике са *-чанин* проф. Симић вероватно бележи у горњем Левчу.

⁸ Левачки етник *Жуџа̀њац*, *Жуџа̀ња* (: *Жуџа̀њевац*) се може везати за старији, вероватно синтагматски лик ојконима * *Жуџа̀ња* (*вас*), што говори да етник каткада чува старије стање од самог ојконима и указује на значај етничких имена за разумевање структуре ојконима.

Ломничанац (: Лџмница), *Опаричанац* (: Опариће), *Пољшићанац* (: Пољшште), *Превешћанац* (: Превешт), *Сибничанац* (: Сџбница), *Течичанац* (: Течиће), *Шљивичанац* (/ *Шљивар* : Шљивице). Порекло именичког суфикса *-ан* различито је у различитим категоријама речи. У функцији творбе имена становника овај суфикс се тумачи као контаминација словенског *-ан* и романског *-ано* (нпр. *Талијан* : Талијанац, Италијанац), према коме стоји истозначно лат. *-anus* и гр. *-ivos* (Скоп I: 38, 754).¹¹ То што га у беличкој области сусрећемо у структури етника од ојконима који би могли представљати врло старе насеобине, указује на могућност да је суфикс *-ан* могао у неком периоду самостално исказивати етничко значење (*Шџићџан, *Ланићџан),¹² претпостављамо у етничком миљеу у коме је могао бити присутан језички утицај супстратског, старобалканског романизованог становништва.¹³ Може се претпоставити и да је овакво, етничко значење изведеница у одређеним условима морало бити изнова наглашавано суфиксом *-(а)џ*, те да није увек реч о преношењу готовог сложеног суфикса *-ан(а)џ*.¹⁴

4.0. Највећи број етника из ове области у своме данашњем лику има моносемични суфикс *-јанин* (ж. р. *-јанка*, ктетик на *-ски*). Овим се суфиксом граде етници од ојконима изведених полисемичним именичким суфиксима, какви су *-ик*, *-иџа* и *-(а)џ*, као и од ојконима који у својој творбеној основи имају изведеницу на *-(а)џ* са значењем лица.

4.1. Етници од ојконима изведених именичким суфиксима *-ик* и *-иџа* граде се тако што се суфикс *-јанин* везује за грамагичку основу ојконима: *Лозовићанин*, *Лозовићанка*, *лозовићки* (: Лозовић); *Рџбничанин*, *Рџбничанка*, *рџбнички* (: Рџбник); *Рачничанин/Рачничанин*, *Рачничанка/Рачничанка*, *рачнички* (Рачник), *Белићанин*, *Белићанка*, *белићки* (: Белиџа), *Деонићанин*, *Деонићанка*, *деонићки* (: Дебниџа), или у Левчу: *Крушевићанин* (: Велика Крушевиџа), *Дубнићанин* (: Дубниџа), *Грџшничанин* (: Грџшница), *Ждрљичанин* (: Ждрљџа), као и *Силџевачанин* (: Силџевиџа), *Пчелџанин* (: Пчелиџе). Акцент је у овим образовањима ретко на су-

¹¹ Сматра се да је у појединим примерима суфикс *-ан(а)џ* могао настати и контаминацијом словенских суфикса *-јанин* и *-(а)џ* (Пешикан 1958: 201).

¹² Као суфикс којим се од личних имена и надимака творе изведенице у функцији породичног именованја, суфикс *-ан* бележимо у висинским селима, Слатини (*Перичани*, *Васикани*), Белици (*Лајкџан*, мн. *Лајкџане*) и Врби (*Ђукџани*) (Радић 1993: 75).

¹³ У овом смислу може бити илустративан левачки ојконим *Комџрџане* (можда од гр. џоџарџ 'магараџ'), према коме стоји етник *Комџрџанин* и ктетик *комџранџки*. Према суфиксу *-ане* у ојкониму стоји суфикс *-(а)џ* (+ *јанин*) у етнику, а *-ан(а)џ* (+ *-ски*) у ктету, што можда говори о некадашњем преплитању несловенског *-ан* са истозначним словенским *-(а)џ*.

¹⁴ Скоп (I: 39) наводи да је *-ан(а)џ* пренесен само на имена места која се завршавају на *-а*.

фиксу, изведена реч обично задржава природу и место акцента мотивне речи.

На исти се начин граде и етници од дела ојконима који се завршавају на *-(a)ц (-це, -ци)*, а по пореклу су облици који значе имена за род или етнике: *Врановчанин, Брановчаника, вр(а)новачки* (: Врановац), *Главинчанин, Главинчаника, главиначки* (: Главинце / Главинци), *Глогдвчанин, Глогдвчаника, глогдвачки* (: Глогдовац), *Каленовчанин, Каленовчаника, каленовачки* (: Каленовац), *Ковачевчанин, Ковачевчаника, ковачевачки / ковачевачки* (: Ковачевац), *Ловчанин, Ловчаника, ловчански* (: Ловци / Ловце), *Мијайовчанин, Мијайовчаника, мијайовачки* (: Мијатовац), *Пањевчанин, Пањевчаника, њаневачки* (: Пањевац); *Рајкинчанин, Рајкинчаника, рајкинчаниски* (: Рајкинац), или у Левчу: *Белошевчанин* (: Белошевац), *Богалинчанин* (: Богалинце / Богалинац), *Вучковчанин* (: Вучковац), *Карановчанин* (: Карановац), *Ребеновчанин* (: Ребеновац), *Рекдовчанин* (: Редковац), *Толчевчанин* (: Толчевац). Код неколико оваквих ојконима, поред етника који се облички поклапају са ојконимом (в. 1.0.), као варијантне бележимо и ликове са *-јанин*: *Шуљковчанин* (: Шуљковац), и *Сиоквчанин, Сиоквчаника* (: Сиоковац), као *Драгошевчанин* и *Медоевчанин* у Левчу. Ови варијантни ликови указују на то да код старих етника истообличких са ојконимом (исп. 4.3.), суфикс *-јанин* преузима функцију наглашавања етничког значења.

4.2. Етници од ојконима који по пореклу представљају присвојене придеве изведене суфиксом *-јь* граде се од граматичке, или од творбене основе ојконима коју чини родовско / етничко име на *-(a)ц*, док се њихов ктетик увек гради од творбене основе суфиксом *-ски*: *Буковчанин, Буковчаника, буковачки* (: Буковче, * Буковац); *Вољовчанин, Вољовчаника, вољовачки / вољевачки* (: Вдљавче, * Ваљавац); *Црнчанин, Црнчаника, црначки* (: Црнча / Црнче, * црнац);¹⁵ *Винорачанин, Винорачаника, винорачки* (: Винорача). Подударане акценатских ликова етника од ових ојконима (с изузетком *Винорачанин*) са ликовима етника изведених од ојконима типа *Пањевац* (акцент на претпоследњем слогу), иде у прилог претпоставци да су и етници, као и ктетици, извођени од родовског имена из творбене основе ојконима.

4.3. Етник од ојконима антропонимског порекла са суфиксом *-ић*, *Мишевчанин, Мишевчаника, ктетик мишевачки* (: Мишевић / Мишевиће), вероватно је настао од старијег етника * *Мишевац*,¹⁶ чије је етничко зна-

¹⁵ С. Мијатовић, поред овде уобичајеног ктетика *црначки*, наводи облик *црчански* (Мијатовић 1948: 158).

¹⁶ Само се на овај начин може разумети ктетик *мишевачки*. На то упућује и етник *Рајковвац, ж. Рајковчаника, ктетик рајковачки* (: Ратковиће).

чење изнова наглашено суфиксом *-јанин* (исп. облике *Вѣљковѣц* / *Вѣљкѣвчани* (махала у Лозовику) и сл.).¹⁷ Суфикс *-(а)ц* је обележје старих родовских именована у беличком крају. Може се претпоставити да је у једном периоду беличко становништво, према својем моделу који није дозвољавао употребу суфикса *-ић* у родовским именима, житеље по којима је село названо именовало обликом са *-(а)ц* (*Мишевици, као *Рајковѣци*).¹⁸

4.4. На исти се начин могу објаснити и етници изведени од дела ојконима неантропонимског порекла: *Предорѣанин*, *Предорѣанка*, ктетик *ѣредорѣчки* (: *Прѣдор*, *Прѣдорац), *Прѣавѣрчанин*, *Прѣавѣрчанка*, али ктетик *ѣрѣавѣрски* (: *Прѣавѣр*, *Прѣавѣрац); можда и *Драгоцвѣчанин* / *Драгоцвѣчанин*, *Драгоцвѣчанка* / *Драгоцвѣчанка*, ктетик *драгоцвѣчки* (: *Драгоцвет* / *Драгоцвет*, *Драгоцвѣшѣц).

4.5. Етници од осталих ојконима неантропонимског порекла, са прозирном мотивацијом, граде се додавањем суфикса *-јанин* на њихову граматичку основу: *Врбљѣанин*, *Врбљѣанка*, *врѣски* (: *Врба*), *Међурѣчанин*, *Међурѣчанка*, *међурѣчки* (: *Међурѣч*), *Бресјѣанин*, *Бресјѣанка*, *bresјѣански* (: *Бресје*), *Војшиѣанин*, *Војшиѣанка*, *војшиѣански* (: *Војска*), *Дубѣчанин*, *Дубѣчанка*, *дубѣчки* (: *Дубѣка*), или у Левчу: *Лоћичанин* (: *Лоћике*), *Тойдљанин* (: *Топѣла*), као и *Секурѣчанин* (: *Секурѣч*), *Урсулѣанин* (: *Урсуле*), *Цикѣанин* (: *Цикоте*), *Трмбѣанин* (: *Трмбас*), *Горњосабѣниѣанин* (*Горња Сабѣнта*), *Лѣвѣанин* (: *Лѣвач* / *Лѣвач*), *Тевѣричанин* (: *Тевѣрич*).

Изведене анализе етника намећу следеће закључке:

1. Суфикс *-(а)ц* се у творби етника најчешће везује за изведене облике који нису могли значити лица (са изузетком именица на *-ар* из категорије *nomina agentis*), док се суфикс *-јанин* чешће везује за ојкониме антропонимског порекла, односно ојкониме изведене суфиксима који могу бити и ознака за лице (исп. *Мишевић*, *Ковачевац*, па и *Белица*). Код ојко-

¹⁷ Исти би се облици могли тумачити везивањем суфикса *-чанин* (*-чанка*) за окрњену основу ојконима (*Мишев-*). Суфикс *-чанин* се овде могао издвојити као резултат честих гласовних промена насталих у вези суфикса *-јанин* са основама на *к / ц / ч* (*Лозовик-јанин*, *Пањев(а)ц-јанин*, *Буковча* (**Буков(а)ц*)-*јанин*, *Међурѣч-јанин*). Чини се, ипак, да у већини овдашњих примера не можемо говорити о таквом уопштавању (исп. Бабић 1986: 212), на шта указују и примери ктетика типа *ѣредорѣчки* : *Прѣдорац, као *шуљковѣчки* : *Шуљковац*). На другој страни, о суфиксу *-чанин* може се говорити у творби левачких етника *Драговчанин* (: *Драгово*, крајем XIX века административно установљено име по краљици Драги) и *Тѣмничанин* (: *Тѣмнић*).

¹⁸ Ојконими на *-ић* су у овом појасу, који Цвијић назива метанастазичком границом допирања Динараца (Цвијић 1922: 68), потврђени у турском дефтеру из XVI века (*Мишовић* (Мишевић), *Ratković* (Рагковић), *Симоновић* 1983: 24, 25), дакле много пре метанастазичких покрета из XVIII и XIX века, што може упућивати на претпоставку о некакој старијој етничкој / дијалекатској граници.

нима који су по пореклу присвојни придеви изведени суфиксом *-јь*, ктетик се изводи суфиксом *-јанин* од њихове творбене основе, која је имала значење лица (*Буков(а)ц-*, *црн(а)ц*), понекад именујући род. Претходно именоване за лице, тј. етник изведен суфиксом *-(а)ц*, може се претпоставити и код етника од дела ојконима који су по пореклу географски термини (исп. *Предорчанин* са ктетиком *предорачки* : Предор, *Предорац, в. 4.4.). Имајући у виду да је суфикс *-јанин*, као моносемичан, именован само лица (Скок I: 753), овај се суфикс везивао и за старије облике етника, односно за ојкониме, јер велики број ојконима представља топонимизоване етнике или родовска имена.¹⁹ Тиме се објашњава то што се суфикс *-јанин* бележи у творби етника чешће од других истозначних суфикса (Бабић 1976: 157, 160). И овдашњи примери указују на то да је овај суфикс долазио често као секундаран, да обнови етничко значење које је код облика на *-(а)ц* изгледало. У том смислу су илустративне варијанте типа *Шуљковац* / *Шуљкџвџин*.

Претпоставку да је суфикс *-(а)ц* у ојконимима имао функцију ознаке за род, или за родовско име етничког порекла, поткрепљују до данас сачувани етници који се облички подударују са ојконимом на који се односе (*Сиоковац* : Сиоковац; *Шантаровац* : Шантаровац; *Шуљковац* : Шуљковац).

Дистрибуција суфикса *-(а)ц* и *-јанин* у извођењу етника од ојконима који примарно нису значили лица углавном је условљена семантичком прозирношћу ојконима, али и гласовима којима се завршава њихова граматичка основа. Од ојконима који су по пореклу придеви или су изведени суфиксом *-ина*,²⁰ а често и од семантички непрозирних ојконима, етник се изводи суфиксом *-(а)ц* (*Ракишовац*, *Јагодинац*, *Багрданац*). Уочљиво је и да се граматичке основе ојконима од којих се граде етници овим суфиксом завршавају сонантом (в. Пешикан 1958: 201). Суфиксом *-јанин* се претежно граде етници од семантички прозирних ојконима, пре свега у оним случајевима када би изведеница на *-(а)ц* могла имати и друга значења (нпр. *Врбац : Врба, *Тојолац : Топола), али и онда када гласовни склоп не дозвољава употребу суфикса *-(а)ц*.²¹

¹⁹ Старији етници, односно потврђени или непотврђени ојконими на *-(а)ц*, условили су да велики број данашњих ојконима изведених суфиксом *-ица* (или *-ик*) имају према себи етнике типа *Митровчанин* : *Митровица*, раније *Димитровци* (Московљевић 1940: 207), *Буковчани* : *Буковица*, *Осјировчани* : *Осјировица*, *Пљешевчани* : *Пљешевица* (Бјелановић 1978: 49), исп. *Дубровчанин* : *Дубровник* и сл.

²⁰ На овом простору нису потврђени ојконими и хороними изведени суфиксом *-ина* од антропонима, или било ког другог имена за лице (тип *Бранковина*, *Херцеговина* и сл). Судећи према познатим обласним именима, етници се од таквих топонима творе изостављањем завршног суфикса (*Херцеговац* : Херцеговина, *Војвођанин* : Војводина).

²¹ Етници на *-јанин* од ојконима раличите структуре нешто су заступљенији у Левчу.

2. Објашњење за различите начине извођења етника од ојконима исте структуре (изведених суфиксом *-(a)ц* од придевских основа), чини се да је могуће наћи једино у различитим екстралингвистичким околностима:

а) За села са једнаким обликом етника и ојконима (в. 1.0.) можемо претпоставити континуитет живљења од времена именовања до данас.

Примарна етничка, или родовска функција тих имена одржала се до данас, а дистинкција ојконим : етник развијена је променом места акцента. Потпуну подударност родовских имена са именима делова села у којима ови родови живе, бележимо и данас у овом крају код топонимизованих антропонима (*Гмйиrowићи, М̄арковићи, Гајчани* (В. Сугубина), *Луковци* (Деоница), *Марићи* (Мишевић) и сл.).

б) За један број села са именом на *-(a)ц*, чији се етник гради суфиксом *-јанин* (в. 4.1.), можда би се могао претпоставити прекид живљења у одређеном периоду.²² Стога, на пример, нови житељи претходно расељеног места *Ковачевац*²³ нису могли бити названи *Ковачевци*, јер би тако били названи потомци *ковача* или род који се бави ковачким занатом, а по њима и место њиховог живљења. Наиме, логично је претпоставити да, када једно село опусте, старо становништво затечено у околним селима његове нове житеље не може звати истим именом као и претходне, тј. као староседеоце који су имали родовско име по пореклу, занимању и сл., пренесено у име села. Име нових житеља биће вероватно изведено од имена места у које су се настанили, уз помоћ специјализоване, моносемичне творбене морфеме (исп. *Ковачев(a)ц + јанин*). Тиме се остварује дистинкција између облика који значе старе и нове житеље. Овакав аспект анализе етника, који открива различите морфолошке наслаге, могао би указати и на демографске процесе у протеклим вековима у области централне Србије.

ЛИТЕРАТУРА

- Бабић 1976: Stjepan Babić, *Tvorba etnika u dijalektima i u hrvatskom književnom jeziku*, *Onomastica jugoslavica* 6, Zagreb, стр. 145–185.
- Бјелановић 1978: Živko Bjelanović: *Imena stanovnika mjesta Bukovice*, *Čakavski sabor*, Split, стр. 1–200.

²² Овом иду у прилог и запажања о несталности и честом расељавању насеобина у Србији, као и писана сведочанства о опустелости великог броја овдашњих села у првим деценијама XVIII века (Пантелић 1948).

²³ Села нема у пописима с почетка XIX века (Перуничић 1975). У турском дефтеру с краја XVI века потврђен је на овом простору ојконим *Ковачевица* (Симоновић 1983: 23).

- Бошковић 1978: Радослав Бошковић, *Развиџак суфикса у јужнословенској језичкој заједници, Одабрани чланци и расправе*, Црногорска академија наука и умјетности, Титоград, стр. 49–175.
- Мијатовић 1948: Станоје Мијатовић, *Белица, Насеља и порекло становништва*, Српски етнографски зборник LVI, Српска академија наука, Београд, стр. 1–213.
- Московљевић 1940: Милош С. Московљевић, *О грађењу неких придева на -ски од географских имена*, Наш језик, год. VII, св. 7, Београд, стр. 205–209.
- Пантелић 1948: *Попис њограничних нахија Србије њосле њожаревачког мира* (За штампу спремио Др. Душан Пантелић), Споменик ХСВИ, други разред 75, Српска академија наука, Београд, стр. 1–41.
- Перуничкић 1975: Бранко Перуничкић, *Град Свеџозарево, 1806–1915*, Скупштина општине — СИЗ културе — Историјски архив — Светозарево, Светозарево, стр. 1–1872.
- Пецо 1987: Асим Пецо, *Из језичке теорије и праксе*, Научна књига, Београд, стр. 1–281.
- Пецо-Милановић 1968: Асим Пецо — Бранислав Милановић, *Ресавски говор*, Српски дијалектолошки зборник, књ. XVII, Институт за српскохрватски језик, Београд, стр. 241–366.
- Пешикан 1958: Митар Пешикан, *О грађењу имена становника у односу на имена земаља и места*, Наш језик, књ. IX, св. 5–6, Београд, стр. 196–205.
- Радић 1986: Јованка Радић, *Из ономастике њоречја Лугомира*, Ономатолошки прилози VII, Српска академија наука и уметности, Београд, стр. 513–546.
- Радић 1993: Јованка Радић, *Творбено-семантичке особености њаиронима у беличком крају*, магистарски рад одбрањен на Филолошком факултету у Београду, Београд, стр. 1–105.
- Радић 1999: Јованка Радић, *Микроњонимија беличког краја*, докторска дисертација одбрањена на Филозофском факултету у Нишу, Ниш, стр. 1–418.
- Симић 1972: Радоје Симић, *Левачки говор*, Српски дијалектолошки зборник XIX, Институт за српскохрватски језик, Београд, стр. 15–618 (+ карта).
- Симоновић 1983: Ђорђе Р. Симоновић, *Левач — њерњињорија и насеља од краја XII до њочетња XX века*, Завичајни клуб Левчана — Београд, Београд — Рековац, стр. 1–73.
- Скок 1954: Petar Skok, *Tvorba imena stanovnika od imena naselja i oblasti*, Jezik II/3, Zagreb, стр. 65–68.
- Скок: Petar Skok, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, I–IV, Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb 1971–1973.
- Цвијић 1922: Јован Цвијић, *Метанастазичка креџања, њихови узроци и њоследице*, Насеља и порекло становништва, књ. 12, Српски етнографски зборник XXIV, Српска краљевска академија, Београд, стр. 1–96 (+ карта).